

Orașul meu

Doctor habilitat în filologie, conferențiar, cercetător științific principal, Departamentul Științe Umaniste al Universității de Stat „Dimitrie Cantemir”. Domenii de preocupare: critică, istorie și teorie literară, studii culturale. Cărți publicate: *Magda Isanos. Eseu despre structura imaginarii*, Chișinău: Prut, 2004; *Romanul ca lume postBABELică. Despre dialogism, polifonie, heteroglosie și carnavalesc*, Chișinău: Gunivas, 2009; *Cronici în rețea: metaliteratura.net*, Junimea, 2016; *Dicționar de teorie literară. 1001 de concepte operaționale și instrumente de analiză a textului literar*, Chișinău: ARC, 2018 etc.

Aliona GRATI

CEREMONII REGALE LA CATEDRALĂ

De îndată ce a fost ridicată, Catedrala Metropolitană din inima Chișinăului a devenit un reper topografic al orașului și un loc de vizitat obligatoriu pentru înalții oaspeți. În ordinea pe care ritualurile și festivitățile regale ale timpurilor au statornicit-o, itinerarul monarhilor care soseau la Chișinău în vizite oficiale prevedea mai întâi de toate descinderea în acest centru simbolic. Țarii și țarinele Rusiei, regii și reginele României, marii duci și ducesele, principii și principesele au respectat protocolul oficiat în perimetrul elegantei clădiri de cult.

Mai întâi, monarhii asistau la slujbele religioase din Catedrală, apoi salutau defilările civile sau militare în *Piața Paradelor* – forumul Chișinăului și ispita tuturor Puterilor – din preajmă, după care mergeau la recepția festivă care avea loc în conacul urban al vreunui boier mai distins. Prezența regală în inima Chișinăului și indispensabilul liant religios al acesteia dădea o și mai mare însemnătate momentului, proiectându-l în dimensiunea tradițiilor, în orizontul lucrurilor durabile.

Situat la distanță impunătoare de marile centre ale vieții politice și culturale, cu un cotidian tern, dizolvat arareori de vreun eveniment deosebit, Chișinăul își mobiliza în grabă forțele atunci când i se dădea șansa de a-și arăta recunoștința față de vizitator cu sânge albastru. Cu aceste ocazii excepționale și în semn de loialitate, întreg orașul îmbrăca straie de sărbătoare, străzile erau iluminate din belșug, apărea din senin o nouă bijuterie arhitecturală în formă de poartă triumfală. Totul era menit să creeze o atmosferă de măreție și grandoare demnă de distinșii vizitatori. Exaltarea generală și imaginea pozitivă a monarhilor, indiferent că veneau de la Sankt Petersburg sau de la București, erau alimentate și întreținute de aparițiile lor auguste în spațiul cotidian al oamenilor simpli. Din perspectiva zilei de azi, istoria vizitelor la Chișinău ale monarhilor, de la 1818 până la 1942, se dovedește ea însăși o poveste remarcabilă și fascinantă [1].

Monarhii Rusiei au vizitat Chișinăul de câteva ori după anul 1812. Primul și-a făcut

aici apariția țarul Alexandru I cel Binecuvântat. În drumul său spre Cernăuți, unde urma să se întâlnească cu împăratul Austriei, a poposit la Chișinău între 27 și 29 aprilie 1818. Doar cu o lună înainte de acest eveniment, localitatea ieșise din dependență mănăstirească și căpătase statutul privilegiat de centru administrativ al ținutului Basarabia. În scurt timp, s-au depus toate eforturile pentru a-i procura rapid cea mai bună dintre imaginile posibile. A fost amenajată o grădină publică, în care s-au plantat mii de copaci aduși din pădure, au fost croite răzoare cu flori colorate. Vizita împăratului avea, în primul rând o semnificație politică, dar și o mare încărcătură religioasă, căci trebuia să sensibilizeze poporul cuvios care împărtășea ritul ortodox, al cărui element mareț și indispensabil era ca reprezentant al lui Dumnezeu pe pământ.

Calea spre casa boierului Donici, care avea să devină pentru o noapte palatul țarului Rusiei, ocupată la vremea respectivă de namestnicul Bahtemiev, trecea pe lângă Soborul Vechi „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”. La 1818, locul acesta mai era încă centrul orașului și încă păstra stilul administrației domnești de altădată. Aici Alexandru I a fost aclamat de locuitorii curioși de a-și vedea noul monarh venit din ținuturi îndepărtate. Tot aici, țarul a revenit a doua zi dimineța pentru a asista la liturghia din Soborul Vechi. După slujba religioasă, el a luat dejunul cu exarhul Gavriil Bănulescu-Bodoni în incinta Mitropoliei din preajma Soborului. Apoi alaiul s-a îndreptat spre clădirea Seminarului recent ridicată, unde își făceau studiile copiii nobililor. În seara aceleiași zile, în cinstea împăratului rus a avut loc primul bal local în sala enormă a casei lui

Teodor Krupenski. În timpul festivității, Alexandru I a invitat-o la dans pe tânăra Pulheria Vartolomeu. Balul și naiva fată a serdarului nu au reușit să producă impresie vie asupra împăratului care s-a grăbit să părăsească sala și orașul.

Între anii 1832 și 1836, mai sus de casa lui Teodor Krupenski, în cartierul nou, la inițiativa lui Gavriil Bănulescu-Bodoni și sub îndrumarea succesorului său arhiepiscopul Dumitru Sulima, a fost ridicat Soborul Nou sau, așa cum va fi numit mai târziu, Catedrala. Preluând funcțiile de centru cultural și ecleziastic al orașului, impunătorul edificiu era pregătit să-și întâmpine vizitatorii distinși. A fost nevoie de câțiva ani până când un alt membru al familiei imperiale să se încumete să treacă prin îndepărtatul oraș din sudul Rusiei.

Și iată că în vara anului 1867 așteptările s-au împlinit. Întreg Chișinăul s-a înfrigurat la vestea sosirii țarinei Rusiei Maria Alexandrovna, soția împăratului Alexandru al II-lea și mama împăratului Alexandru al III-lea. Localnicii s-au pregătit minuțios pentru a marca evenimentul extraordinar și a o întâmpina pe împărăteasă cu pompă imperială. La 13 iunie, însoțită de fiii săi, marii cneji Serghei și Pavel, împărăteasa intra în oraș cu întreg cortegiul său dinspre Ungheni. Era o amiază superbă, cu cer înseninat după o ploaie puternică cu trăsnete. Acompaniedă de un grup de călăreți tineri îmbrăcați în haine naționale moldovenești, procesiunea a trecut prin trei porți triumfale. Două dintre ele erau plasate chiar în apropierea Catedralei: prima, la intersecția străzilor Zolotaia și Pavlovskiaia, a doua, între casele boierilor Krupenski și Catargi. Era modul în care nobilimea locului și comuni-

tatea evreiască încercau să-i arate împărătesei admirația lor. Nu întâmplător, pe una din ele era plasat portretul ei, împodobit cu trandafiri și cu inscripțiile în limba rusă „Te vedem cu admirație întâia dată” și „Rugăciunile noastre, Împărăteasă, să te însoțească”. De la o poartă la alta, familia regală era salutăată de grupuri de fete de la pension, înveșmântate în rochii albe, având coroane din flori pe cap și buchețe în mâini. Elevii strigau „Ura!”, apoi răsuna imnul: „Dumnezeule, păzește-l pe țar!” Țarina i-a salutat pe cei prezenți, călcând ceremonios pe covorul din flori [2, p. 56-57].

Pe scările Catedralei, în preajma multimei exaltate, Maria Alexandrovna și fiii săi au fost întâmpinați cu mult însuflețire de arhiepiscopul Antonie. Familia a asistat la ceremonia religioasă, apoi s-a îndreptat spre casa șefului regiunii. În drumul lor, peste tot au fost salutați de localnici. Încăperile care au găzduit familia regală au fost mobilate special pentru această ocazie în stilul caselor aristocraților europeni și aveau expuse buchete mari de flori. A urmat o masă festivă cu invitați din mediile culturale și politice ale orașului, în timpul căreia s-au rostit discursuri. Apoi au bătut toate clopotele de la bisericile orașului, anunțând vecernia. În aceeași zi, țarina și prinții au părăsit orașul în direcția Bender, ca mai apoi să plece spre Crimeea pentru tratament. La întoarcere, pe 2 octombrie, împărăteasa a mai trecut odată prin Chișinău, răscolindu-l din nou. Și de această dată, pe ultima porțiune a traseului pe care urma să-l parcurgă suita, au fost construite două arcuri de triumf după proiectele lui Alexandru Bernardazzi (prima – între clădirea Seminarului și hotelul „Suisse”, a doua chiar în fața casei guvernatorului). Noaptea târziu, Maria Alexan-

Casa boierului Donici unde, în 1818, a stat țarul Alexandru I.

Orașul Chișinău
(sus, pe colină, casa în ruine a boierului Donici)
în anul vizitei Mariei Alexandrovna, 1867.

drovna a ieșit la balcon, pentru a saluta mulțimea adunată lângă casa guvernatorului.

Au mai trecut zece ani sub tăcere, dar în aprilie 1877, țarul Alexandru al II-lea a descins la Chișinău. Nu era o vizită întâmplătoare, a venit aici ca să detoneze războiul Rusiei cu Turcia (1877–1878). Vreme de opt zile Chișinăul a intrat în atenția lumii.

Odată ajuns în gara la miezul nopții cu trenul imperial dinspre Ungheni, țarul a fost întâmpinat de o mulțime de oameni adunați pentru a-i prezenta omagiile. Când a pășit pe peron în fața somptuoasei clădiri a gării, care avea abia 7 ani de la construcție, au bătut toate clopotele din bisericile urbei. În drum spre reședința guvernatorului, alaiul a mers pe artera principală intens luminată. Cu mult mai sofisticată și mai pompoasă, procesiunea respecta grandoarea festivităților de acest gen de la curtea din Sankt Petersburg, dar și din alte state ale Europei moderne. După un convoi

Catedrala din Chișinău în iarna lui 1877, cu puțin timp înainte de începerea războiului ruso-turc, din publicațiile „Le Monde Illustré” și „The Graphic”. Sursa: Iuri Șveț OldChisinau.com.

Bulevardul Alexandrovskaya, Arcul de Triumf, Chișinău în iarna lui 1877, cu puțin timp înainte de începerea războiului ruso-turc, din publicațiile „Le Monde Illustré” și „The Graphic”. Sursa: Iuri Șveț OldChisinau.com.

cu ofițeri de gardă în mundire frumoase urma echipajul deschis în care se afla țarul împreună cu marele duce Nicolai Nikolaevici senior, apoi trecea trăsura cu prințul moștenitor Alexandru Alexandrovici și marele cneaz Nicolai Nicolaevici junior. Alaiul se încheia cu un alt convoi. Cu toții au trecut printr-un pavilion somptuos decorat cu steaguri de pe lângă Arcul de Triumf. Mulțimea adunată de-a lungul bulevardului i-a salutat cu entuziasm.

A doua zi dimineată, pe 12 aprilie, țarul a pornit spre Catedrală pentru a asista la serviciul religios. În drum, un grup de elevi de la școlile orășenești l-a aplaudat cu fervoare. În fața Catedralei a fost întâmpinat de episcopul

Chișinăului și al Hotinului Pavel, care i s-a adresat cu următoarele cuvinte: „Evlavioase Doamne! Doar Tu, cu poporul Tău credincios, iubești popoarele creștine călcate de talpa islamului, nu doar cu cuvântul, dar și cu fapta!” După serviciul divin suita a plecat la hipodromul din afara orașului, unde țarul era așteptat de trupele militare. După rugăciunea solemnă, ținută în fața coloanelor de soldați, episcopul Pavel a dat citirii „Înaltul Manifest de Declaraire a războiului împotriva Turcei”. A urmat o mică paradă și oștirile imperiale au pornit spre Dunăre să lupte cu otomanii pentru eliberarea Bulgariei.

În ziua sa de naștere, 17 aprilie, țarul s-a aflat tot la Chișinău, în conacul Vartolomeu. În cinstea și în prezența „Eliberatorului” (țarul eliberator, care a abolit iobăgia) în Catedrală a fost citită o liturghie. Apoi a avut loc o recepție plină de grandoare în Sala Adunării Nobiliare, organizată de aristocrația orașului. Ulterior, pentru a înveșnici momentul, pe zidurile instituțiilor vizitate de țar s-au instalat plăci comemorative, iar, peste 9 ani, în 1886 (la 5 ani după asasinarea lui), la intrarea în Grădina Publică, i-a fost înălțată o grandioasă statuie din bronz, asistată de patru vulturi bicefali cu aripile desfăcute. Monumentul nu a supraviețuit evenimentelor din 1918.

La începutul secolului al XX-lea, imperiul Romanovilor nu părea să știe că are zilele numărate și că gubernia i se mai subordona doar din inerție. Așa se face că la 16 mai 1912 ceremoniile dedicate centenarului „eliberării Basarabiei” s-au desfășurat cu mult fast. Era așteptat țarul Nicolae al II-lea pentru punerea pietrei de temelie a monumentului lui Alexandru I.

Peste doi ani (3 iunie 1914), acest ultim țar va ajunge cu întreaga sa familie ultima dată la Chișinău, pentru a asista la inaugurarea monumentului lui Alexandru I. Cu această ocazie, chișinăuienii au ridicat Arcul Adunării Nobiliare pe Alexandrovskiaia. Se zice că la descoperirea monumentului s-a întâmplat un incident de rău augur pentru acest simbol imperial, al cărui semnificație s-a și adevărat după câțiva ani. Când imperturbabilul Nicolae al II-lea a vrut să tragă pânza, aceasta s-a agățat de monument. Apropiatii săi i-au sărit iute în ajutor, neîndemânarea însă a fost remarcată. Mulțimea nu s-a abținut, murmurând „E un semn rău!” Și o sumbră neliniște s-a lăsat peste oraș. Catastrofa Imperiului s-a anunțat. Peste puțin timp va începe războiul. Romanovii se pregăteau, fără să știe, să iasă din scena istoriei și din istoria Basarabiei inclusiv.

Peste șase ani, cu puțin timp înainte de recunoașterea României Mari de către puterile internaționale, Chișinăul a fost vizitat de regele Ferdinand I Întregitorul, regina Maria și principesa Elisabeta. Străzile orașului s-au umplut iarăși de oameni nerăbdători de a saluta venirea înalților oaspeți. Și pentru membrii Casei Regale a României, care împărtășeau ortodoxia, vizita la Catedrală împrumuta semnificația unui fapt esențial. Mai era și cazul de a le arăta oamenilor locului că avea cine să-i protejeze de bolșevici. Astfel că sosirea cuplului regal, în zilele între 20 și 23 mai 1920, cu ocazia sărbătorii Înălțarea Domnului, readucea orașului ceva care semăna cu normalitatea. Cu toate simpatiile față de membrii monarhiei ruse cu care se înrudea, regina a accentuat caracterul românesc al

Țarul Nicolae al II-lea cu familia în fața Catedralei din Chișinău, 3 iunie 1914. Sursa: OldChisinau.com.

Dezvelirea monumentului țarului Alexandru I, 3 iunie 1914. Sursa: Diana Mandache.

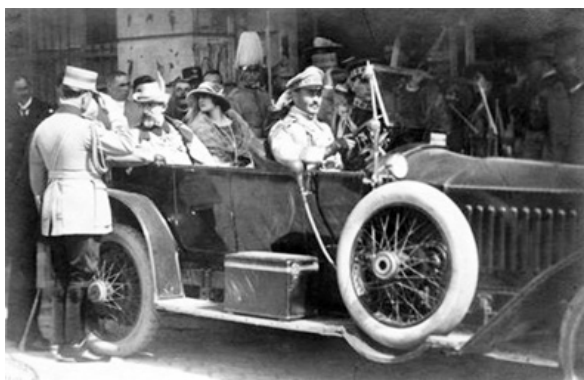

Dezvelirea monumentului țarului Alexandru I, 3 iunie 1914. Sursa: OldChisinau.com.

celor care au venit să întâmpine alaiul, aceștia fiind considerați nu altcumva decât o prelungire estică a românilor. Regina nu se sfia să recunoască merite Rusiei, dezvoltarea teritoriului, străzile pavate, drepte și largi, având pe ambele părți mulți copaci:

„Fără îndoială teritoriul este al României, cu populație românească, dar Rusia fiind

imensă și bogată a investit bani în el și a construit edificii mai mari, mai bogate, mai solide decât am fi putut face noi, vecinii mai săraci. Din copilărie am fost atrasă de lucrurile rusești. Ceva moștenit în mine a iubit fastul, amploarea și profunzimea Rusiei. Am văzut Rusia în fragedă tinerețe, când era magnifică, și port în suflet această nostalgie (...) Am

Regele Ferdinand I și regina Maria, Chișinău, mai 1920.
Sursa: Muzeul Național de Istorie a Moldovei.

Regele Ferdinand, regina Maria și fiica lor cea mare, Princesesa Elisabeta la Chișinău, 20 mai 1920.
Sursa: Diana Mandache.

fost pretutindeni deosebit de impresionată de clădirile rusești, care în raport cu ale noastre sunt mai frumoase și mai mari. În general, orașul e larg și arată bine (...) E un oraș mare, dar are înfățișarea unui mic oraș de provincie. Hotărât lucru, îmi place”[3, p. 150-156].

Vizita familiei regale la Chișinău avea caracterul simbolic al prezenței autorității regale românești în Basarabia. Evenimentul a urmat toate ritualurile unor asemenea practici internaționale. Chișinăuienilor nu li se părea neobișnuit spectacolul, ei având cumva experiență în acest sens încă de pe timpurile când au primit în orașul lor monarhii ruși. Alaiul regal a fost întâmpinat cu pâine și sare, s-au rostit discursuri patetice, s-au organizat vizitele de rigoare în instituțiile emblematice ale orașului. Ca să facă „fericită cât mai multă lume”, își nota regina, membrii augustei familii au acceptat să fie găzduiți în trei conace diferite. Regele a luat reședință la primarul Vasile Anghel, regina Maria a fost primită de familia Pantelimon Sinadino, iar principesa Elisabeta a stat în casa boierului Paul Gore.

Merită subliniat capitalul de informație imagologică pe care îl furnizează colecțiile de fotografii ale evenimentului. S-au păstrat câteva în alb-negru și cărți poștale cu instantanee din timpul vizitei suveranilor. Dincolo de reprezentarea fixă, fiecare din ele poate genera o poveste. Primele, făcute la gară, demonstrează felul riguros în care chișinăuienii au organizat acest eveniment uriaș. Vechea clădire a gării era împodobită cu ghirlande vii din ramuri și flori, steaguri naționale, steme și scuturi cu inițialele regale. Pe strada Alexandru cel Bun a fost ridicat un arc de triumf. Drumul de la gară spre Catedrală era flancat de șiruri de oameni plini de exuberanță, elevii zgomotoși aruncau flori, iar cerul era agitat de aeroplane.

Câteva fotografii îi surprind pe regele Ferdinand și regina Maria la ieșirea din Catedrală după ce au asistat la un Te Deum. Regina Maria, al cărei sânge s-a rafinat într-un lung șir

de generații împărățești, are o figură distinctă. E îmbrăcată în rochie albă și poartă pe cap o pălărie în stil cocoșnic, decorată cu perle și cu o voaletă albă vapoasă. Pare imaginea coborâtă chiar în acel moment dintr-o pânză luminoasă de-a lui Claude Monet. Impresionează prin grația atitudinii, ținuta nobilă și vestimentația în acord rezonabil cu moda saloanelor aristocratice europene. Regele e îmbrăcat în uniformă militară cu galoane și fireturi strălucitoare. Își ține imperturbabil fruntea sus, de parcă nu ar vrea să arate nicio slăbiciune și, în același timp, nici să piardă pentru vreo clipă controlul asupra supușilor săi. Cuplul e însoțit de demnitarii de rang înalt: ministrul Alexandru Averescu și directorul Poliției și Siguranței Generale Romulus P. Voinescu. O altă carte poștală immortalizează alaiul în fața Palatului Mitropolitan, fixând segmentul de timp în care cuplul regal urmărește, de pe o scenă improvizată cu baldachin de catifea, ghirlande de flori și însemnele Casei Regale, ceremoniile organizate în onoarea lor. Înainte le defilează elevii instituțiilor de învățământ și soldați din unitățile militare. Poate nu întâmplător, de aici încolo, pe acest loc de vizavi de Arcul de Triumf, de pe scene improvizate, cu sau fără tribune, vor ține să își demonstreze autoritatea reprezentanții tuturor puterilor, de la regii României, la conducătorii sovietici și președinții republicii postsovietice.

O altă carte poștală a înregistrat imaginea familiei regale plimbându-se pe străzile Chișinăului într-o mașină decapotabilă. Starea generală e de armonie, de bucurie a oamenilor care nu s-au văzut multă vreme. În ținuta sa albă, sub o umbrelă de soare, regina se întreține în priviri radiante cu regele în uniformă cu

Regele Ferdinand I și regina Maria în fața Catedralei din Chișinău, 20 mai 1920. Sursa: Ana Grițco.

Regele Ferdinand I și regina Maria pe o stradă din Chișinău, 20 mai 1920. Sursa: Ana Grițco.

Regina Maria alături de părintele Vasile Guma în fața Ospătăriei Populare. Sursa: Diana Mandache.

broderii și galoane, de care atârână o mulțime de insigne cu diferite semnificații. Pe fundal se văd casele din piatră albă cu geamuri arcuite în ancadramente în stil *Art Nouveau*, răspândite în partea nouă a Chișinăului. O altă fotografie prezenta figura reginei alături

de părintele Vasile Guma, ambii stând în fața Ospătăriei Populare. Regina e îmbrăcată într-o sobră rochie neagră cu o cruce de argint la gât, iar pe cap poartă o broboadă prinsă de o diademă cu ornamente în formă de frunze. Zâmbește larg, semn că e mulțumită de mer-sul bun al lucrurilor, spre marea încântare a celor care o însoțesc.

După parada din prima zi, în sala primăriei a fost organizată o recepție în cinstea familiei regale. Oficialitățile au ținut cuvântări, regina a fixat momentul în jurnal: „S-au ținut multe discursuri, într-o ciudată rusă-română cu multe sunete moi «l». Am fost cât se poate de prietenoși, și în final am plecat fiecare pe la casele noastre.” [3, p. 151]. Seara, în timpul banchetului din sala Cercului Cultural, regele Ferdinand I a ținut un discurs memorabil, în care și-a exprimat bucuria de a se afla în capitala unui frumos ținut „unit, pe veci, cu Regatul Meu”. Auditoriul a fost desigur emoționat atunci când regele a menționat eforturile considerabile ale locuitorilor dintre Nistru și Prut pentru păstrarea demnității și identității naționale: „Iubirea de neam nu s-a stins în timpurile cât Basarabia a stat sub o stăpânire ce nu avea legături de suflet cu poporațiunea moldovenească, care de veacuri alcătuiește talpa acestei țări”. Drept dovadă a respectului față de basarabeni, regele a recitat câteva versuri din poezia lui Constantin Stamate *Dorul de patrie*, care au sunat apoteotic în acest context. Cei adunați în sală au fost asigurați de faptul că politica Casei Regale a prevăzut drepturi egale la o viață decentă pentru toate neamurile locuitoare în Basarabia. Fraza de încheiere a sensibilizat și a măgulit probabil mulți ascultători: „Cu această nădejde neclin-

tită ce o port în suflet, strig din toată inima: Să trăiască Basarabia și Capitala ei!”[4].

A doua zi, familia regală a mers iar la Catedrală unde a asistat la parastasul pentru eroii căzuți pe câmpul de luptă, oficiat de arhiereul Gurie. După serviciul divin, membrii auguști au vizitat o mulțime de instituții din Chișinău și Costiujeni. În a treia zi, au fost primiți călduros de evrei în sinagogă, apoi au vizitat bisericile greacă, catolică, protestantă și armeană: „Fiecare instituție vrea să fie vizitată, fiecare naționalitate vrea să i se acorde atenție”, scria regina. Și tot din însemnările reginei aflăm că, în ziua plecării, oamenii au venit din toate părțile să-și ia rămas bun de la familia regală și să o roage, cu lacrimi de fericire în ochi, să revină la Chișinău cât mai curând posibil. Începând cu acel an și până în 1944, Liceul nr. 1 de fete a fost numit în cinstea Reginei Maria, la fel și fosta stradă Zolotaia. Numele regelui l-a primit Liceul Militar.

La 5 februarie 1939, monumentul regelui Ferdinand I Întregitorul, plasat vizavi de Arcul de Triumf, în fața Palatului Mitropolitan, a fost dezvelit în prezența mai multor oficialități ale municipiului, autorități și delegați oficiali ai regelui Carol al II-lea. Statuia a avut la Chișinău o istorie scurtă, încheindu-se în 1942 din motive lesne de înțeles.

Fiul regelui Ferdinand și al reginei Maria, principele moștenitor Carol a fost la Chișinău cu prima sa vizită oficială în martie 1925, pentru a asista la sărbătoarea dedicată aniversării unirii Basarabiei cu România. Acasă, la București, îi rămânea principesa-mamă Elena și frumosul său fiu de numai 4 ani, principele Mihai. În mai puțin de un an va renunța la succesiune, plecând în străinătate cu Elena Lupescu.

Deocamdată însă reprezenta coroana în capitala provinciei. S-au păstrat cel puțin trei filme care reflectă evenimentele din acea zi. În primul film prințul iese din Catedrală, însoțit de demnitari români, după ce a asistat la oficierea serviciului divin, apoi trece pe sub coloanele albe ale Arcului de Triumf pentru a ajunge la locul de unde avea să se desfășoare parada. În al doilea film îl vedem salutând șirul de oameni care defilează pe strada centrală a Chișinăului cu pancarte pe care stă scris: „Trăiască iubita dinastie a României Mari!” și „Trăiască Familia Regală!”. Prin fața prințului, în ritmuri cadențate, trec elevi, cercetași cu pălării negre, soldați și reprezentanți ai județelor din Basarabia, Hotin, Ismail, Cetatea Albă etc. [5]. A treia peliculă înregistrează evenimentul care se desfășoară ulterior paradei, la stadionul „Regele Ferdinand I”, unde îi este organizată o recepție. La masa lungă, plină cu bucate stă așezată o mulțime de funcționari și oameni politici ai orașului. În centrul ei, prințul Carol se bucură de o atenție deosebită, răspunzând neconținut amabilităților [6]. Având o personalitate puternică, fascinantă, cu multe merite, dar și cu defecte pe măsură, prințul se lăuda cu ascendențe germane, portugheze, britanice și rusești. Traseul lui de viață a fost sinuos și cu multe complicații la care a contribuit adesea el însuși. Avea o cultură remarcabilă, știa multe limbi străine, din ele, patru le vorbea cu ușurință. Fascina și prin calitățile sale de orator. Părea firesc ca prezența lui să se bucure de mare rezonanță la Chișinău.

În ziua de 20 iunie 1927 murea regele Ferdinand și chiar în aceeași zi micul Mihai, în vârstă de cinci ani, era proclamat Regele României. La următoarea vizită oficială la Chișinău, în 1935, Carol al II-lea devenise deja a

Principele moștenitor Carol și demnitari trecând pe sub Arcul de Triumf după ieșirea din Catedrală, Chișinău, martie 1925. Sursa: OldChisinau.com.

Principele moștenitor Carol privind defilările civililor și militarilor în Chișinău, martie 1925.

Sursa: OldChisinau.com.

doua oară regele României după Regență. Deși își detronase fiul, îl iubea și îi dădea o educație aleasă. Inițiind o serie de deplasări după reîntregire în partea estică a țării în cadrul unui turneu prin orașele Hotin, Bălți și Chișinău, Carol al II-lea a ținut să fie însoțit de fiul său Mihai Voievod de Alba Iulia. Pe 3 iunie, regele și principele au coborât din tren în gara Chișinău. Au fost întâmpinați de înalți demnitari, iar muzica militară, drapelele, ovațiile mulțimii au creat o atmosferă plină de bucurie intensă.

Vizita regelui și a principelui a fost organizată cu mult fast după un ritual bine pus la

punct de regele însuși care combina aspectul religios cu cel militar. Prezența suveranului trebuia să capete o semnificație de apoteoză legendară, ce renăștea vremurile voievodale de altădată. Nu întâmplător, turneul s-a desfășurat în preajma zilei de 8 iunie, când regimul lui Carol al II-lea sărbătorea ziua Restaurației carliste, simbolizând revenirea în România a principelui rătit și instaurarea lui în tronul țării. Cu această ocazie Carol s-a îmbrăcat somptuos în uniforma albă a trupe de gardă cu un coif imperial impunător. Ținuta semeață și încântătoare îi pune în evidență temperamentul impetuos, trezind admirația colectivă. Se știa că tânărul rege avea un gust aparte pentru parade și fast, la care se prezenta în

Regele Carol al II-lea, Marele Voievod Mihai și demnitari români, Gara din Chișinău, 3 iunie 1935.
Sursa: agerpres.ro.

Regele Carol al II-lea, Marele Voievod Mihai și demnitari români, Chișinău, 3 iunie 1935.
Sursa: agerpres.ro.

uniforme strălucitoare, dădora de decorații. A adoptat el însuși ținuta de gală a militarilor din armata română, pe care a îmbrăcat-o în uniforme multicolore și strălucitoare, cu gaaloane și fireturi, căști și cizme. În fotografia făcută la gară se observă că suita regală avea straie impecabile de sărbătoare, iar garda care îi prezintă onorul în aliniere perfectă era înveșmântată în uniforme întunecate, pe cap având coifuri ornate, pe mâini mănuși albe.

Marele Voievod Mihai purta uniforma elevilor de la școala militară. Se ținea alături de tatăl său, dar era mult mai reținut în expresie. În drumul lor spre inima orașului, oamenii i-au scăldat în afecțiune și flori. Una din fotografii prezintă suita deplasându-se pe jos pe strada centrală a Chișinăului sub acompaniamentul muzicii de fanfară, în delirul aclamațiilor, sub potopul de flori aruncate de localnicii care umpleau toate colțurile bulevardului și balcoanele. Peste tot domnea aceeași atmosferă feerică, de parcă toată lumea adunată acolo își dorea revărsat întregul potențial de suferință, toate grițile și necazurile acumulate de-a lungul zilelor.

Un moment mai puțin plăcut la intrarea în Catedrală a umbrit totuși sărbătoarea. Din unele surse aflăm că mitropolitul Gurie Grosu i-a interzis suveranului să intre în lăcașul sfânt împreună cu amanta sa Lupescu. „Maiestate, ar fi spus mitropolitul, la noi în sfânta biserică se intră cu soția legitimă”. Din alte surse, acest moment scandalos s-ar fi întâmplat în timpul unei recepții în care Gurie Grosu l-a muștrătat pe rege în public pentru comportamentul său incorect față de regina Elena [7, p. 144]. Supărat, Carol al II-lea nu a mai intrat în Catedrală decât după patru ani și jumătate. La 14 decembrie 1936, mitropo-

litul este chemat la București și nu se va mai întoarce niciodată în Basarabia.

În 1940, în dorința de a le arăta cetățenilor ferma sa hotărâre de a apăra granițele țării, Regele Carol al II-lea a decis să-și petreacă sărbătorile de iarnă în mijlocul trupei, începând cu granița de Vest și încheind la Chișinău. În orașul Basarabiei Carol al II-lea a ajuns la 6 ianuarie, de ziua Botezului Domnului, fiind însoțit de fiul său Marele Voievod Mihai. Această călătorie avea o mare însemnătate politică. Regele știa că Rusia sovietică voia ținutul dintre Nistru și Prut și spera că vizita sa va contribui la păstrarea ordinii interne, la întărirea autorității monarhice în provincie, dar și la cultivarea încrederii basarabenilor în faptul că „Marele Străjer” îi va apăra.

În cei aproape zece ani de domnie, festivitățile legate de cel de-al treilea rege al României au crescut în amploare și fast. Legitimarea regimului său autoritar necesita o grijă minuțioasă pentru elementele propagandistice, precum manifestările zgomotoase, paradele, uniforme, salutarile specifice, discursurile și neapărat uralele și aplauzele mulțimii de oameni [8, p. 111-115]. Odată cu înființarea organizației Straja Țării, defilările presupuneau și prezența tinerilor „străjeri”.

Regele și principele au sosit la Chișinău cu trenul domnesc la ora 10:00. Au fost întâmpinați de prim-ministrul Gheorghe Tătărescu, de alți membri ai guvernului, oficialități civile și militare. Regele era îmbrăcat în uniformă de general de cavalerie, iar Marele Voievod Mihai în uniformă de sublocotenent al vânătorilor de munte. Deplasarea spre Catedrală s-a făcut cu automobilul regal pe bulevardele flancate de pancarte care aveau în-

Regele Carol al II-lea și Marele Voievod Mihai de Bobotează, Chișinău, 6 ianuarie 1940.
Sursa agepres.ro.

scurturi precum: „Trăiască Regele plugarilor!” sau „Veghem și apărăm cu energie granițele țării!”. Populația își manifesta prin urale simpatia și entuziasmul și nu avea cum să știe că regele era frământat în continuu de pretențiile teritoriale ale URSS-ului, pe care și le trecuse în jurnalul său cu mult timp înainte. De altfel, și evenimentul de la Chișinău se reflectă în jurnalul său:

„Sâmbătă, 6 ianuarie. Boboteaza. O zi foarte frumoasă și bună la Chișinău. Scoborârea din tren la ora 10 și mergem direct la Catedrală, unde se face slujba. Crucea se aruncă în apă, într-un bazin din fața clopotniței. Slujba bună, dar nu mai e cum a fost, cum era când slujeau preoții care aveau practică rusească. Urmează defilarea; bine, mai ales Divizia 3 Cavalerie, comandată de Pantazi. Mi-a făcut plăcere să văd, în sfârșit, Batalionul 1 Infanterie Ușoară motorizat.

Pe urmă, recepție la Cercul Militar. Discursuri, începând cu al rezidentului Cazaciu, care a vorbit foarte frumos, urmat de primar, locțiitorul mitropolitului, generalul Cornicioiu, comandantul Corpului 3 Armată; și ale reprezentanților minorităților germane, ucraine și ruse. Acestea din urmă, foarte frumoase și foarte importante, ei spunând că sunt absolut

loiali țării și că sunt gata s-o apere în orice împrejurare. Rusul a făcut aluzie și la acei fără țară cărora le-am dat azil. Răspunzând, am afirmat, din nou drepturile noastre istorice asupra acestui ținut moldovenesc. Am evitat de a spune Basarabia și am mulțumit minorităților.

După recepție, am trecut să văd cum e instalată o baterie călăreață. În numele Diviziei 3 Cavalerie, mi s-a înmănat un cal în bronz. În timpul părăzii, mi-a fost frig, mai ales la picioare, și aceasta m-a făcut să mă duc pe jos până la Cercul Militar. Entuziasmul publicului a fost stârnit cu acest prilej. Am impresia că a fost o foarte bună inspirație” [9, p. 42-43].

Ajunsă în fața Catedralei, suita a fost întâmpinată de arhiereul Efrem Tighineanu care avea Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, pe care suveranul și Marele Voievod le-au sărutat. În biserică, era așteptați de clerici și de câțiva demnitari ai statului român, inclusiv de primul-ministru. Serviciul divin a fost oficiat de un sobor de 50 de preoți și diaconi în frunte cu arhiereul Efrem Tighineanu, Carol al II-lea asistând în strana împărătească. După serviciul divin, în bătaia clopotelor și a tunurilor bateriilor din apropierea orașului, cortegiul format din clerici cu prapuri și icoane de la muntele Athos a pornit spre crucea de marmură din fața clopotniței pentru sfințirea apelor. Acolo regele a aruncat în apa fântânii crucea pe care i-o adusese un preot, sfințind astfel apele. A fost intonat *Imnul regal* în aplauzele mulțimii.

Timp de câteva zeci de minute, în fața estradei regale și a statuii Regelui Ferdinand I din *Piața Paradelor* au defilat unitățile militare, primari ai satelor basarabene „cu pieptarele FRN peste sumane”. Regele a făcut o baie de mulțime, apoi a onorat o recepție oficială.

Aici Carol al II-lea a ținut un discurs patetic în care și-a exprimat ferma hotărâre de a apăra cu orice preț Basarabia și toate hotarele Patriei de o eventuală agresiune a Uniunii Sovietice. „Nu vom da nicio bucățică de pământ!” [10, p. 85], afirma el cu destulă convingere. Spre seară suita regală a părăsit Chișinăul cu trenul. Nimeni nu își imagina atunci că, la numai opt luni, evenimentele vor lua o turnură neașteptată. Atât de autoritarul Carol al II-lea avea să-și vadă hotarele țării prăbușite, să sacrifice Basarabia și alte teritorii și să părăsească țara, iar Mihai să fie încoronat din nou în contextul dramatic al celui de-al Doilea Război Mondial și în condițiile unei crize profunde, cauzată de abdicarea tatălui său, precum și de cedările teritoriale în favoarea Uniunii Sovietice.

Chișinăul și Catedrala lui și-au trăit între timp dramele, al căror apogeu sfâșietor a avut loc în iulie 1941, când orașul a fost pe de-a dreptul executat, iar lăcașul sfânt rănit. Zeci de clădiri dintre cele mai frumoase au fost transformate în ruine. S-ar putea spune că în aceste condiții dezastruoase, orașul nu era pregătit să primească în vizită personaje regale. Și totuși, după ce Catedrala a fost refăcută, iar praful și pietrele năruite îndepărtate de pe străzi, Chișinăul și-a primit ultimul rege al României în vizită oficială. Pentru ultima dată. E drept că regele Mihai a mai fost în Chișinău după începerea războiului. *Monitorul Oficial al României din 9 septembrie 1941* [11, p. 73] consemnează un reportaj despre vizita informală a regelui Mihai, în data de 25 august 1941, în scopul de a inspecta principalele instituții ale Chișinăului. A mers pe jos și a privit îndurerat barbaria cu care au fost distruse de bolșevici biserica și reședința mitropolitană, palatul Sfatului Țării,

Comandamentul Corpului de Armată, uzina electrică, stațiunea radiofuziune, remizele și atelierile tramvaielor comunale și întreg centrul orașului.

Pentru a ridica moralul localnicilor, guvernul român a hotărât să sărbătorească printr-o serie de manifestări de însemnătate politică și religioasă eliberarea Chișinăului de sub ocupație sovietică. De departe, cel mai important moment al sărbătorii era vizita regelui Mihai I și a reginei-mamă Elena a României.

În data de 30 octombrie 1942, regele Mihai I, în vârstă de 21 de ani, împreună cu regina-mamă Elena și cu ministrul de externe de atunci, Mihai Antonescu, au fost întâmpinați cu pâine și sare în gara din Chișinău. Garda militară le-a prezentat onorul. A doua zi ei aveau să asiste la ceremonia religioasă de resfințire a Catedralei Mitropolitane. Între timp, aceasta fusese reparată, fiindu-i renovate sfeșnicele, policandrele, alte obiecte de cult [12, p. 24].

Dimineață, plini de entuziasm, curiozitate și speranță renăscută, oamenii s-au adunat în centrul orașului ca să asiste la ceremonie. Prezența fețelor regale cu toată încărcătura simbolică de rigoare dădea evenimentului unicitate și o vrajă de poveste. Regele Mihai I și regina-mamă Elena au fost întâmpinați în fața Catedralei cu fanfară, pâine și sare și alte onoruri. Mitropolitul Efrem Tighineanu le-a oferit *Evangelhia*, pe care majestățile lor au sărutat-o. Soborul arhieresc și preoțesc a oficiat serviciul divin „într-un cadru de adâncă reculegere și înălțime sufletească” [12, p. 24]. Apoi regele a semnat *Inscripția* și noul *Act constitutiv* al Catedralei Mitropolitane rezidite [13]. Magnificul ritual cu obiceiuri străvechi a sensibilizat mulțimea care vibra de emoție.

Regele Mihai I sărutând *Evangelhia*. Sfințirea Catedralei Mitropolitane din Chișinău, 31 octombrie 1942.

Regina Elena sărutând *Evangelhia*. Sfințirea Catedralei Mitropolitane din Chișinău, 31 octombrie 1942.

Regele Mihai I semnând noul Act constitutiv. Sfințirea Catedralei Mitropolitane din Chișinău, 31 octombrie 1942.

Serviciul divin în Catedrala Mitropolitană din Chișinău, 31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

Sfințirea Catedralei Mitropolitane din Chișinău,
31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

Sfințirea Catedralei Mitropolitane din Chișinău,
31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

Parada, 31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

Mai târziu, regele și regina, însoțiți de înalți demnitari, au parcurs pe jos calea până la locul defilării. Lângă Arcul de Triumf din centrul Chișinăului a fost amenajată o scenă având în față monumentul lui Ștefan cel Mare. De acolo suveranul și mama sa au salutat oamenii veniți să privească solemnitatea consacrată „dezrobirii Basarabiei”. Prin fața lor au

defilat soldați, bărbați, femei și liceeni în haine naționale. Regele Mihai I și regina-mamă Elena aveau o ținută sobră, de înaltă calitate a stilului și a eticii aristocratice. Regele era îmbrăcat în uniformă de militar, decorată sumar. Regina impunea printr-o prezență prestigioasă, un profil de mare elegantă și rafinament. Purta rochie în culori estompate, pardesiu și pălărie neagră, la gât salbă de perle. Această scenă maiestuoasă părea o insulă de speranță printre ruinele orașului. La câțiva metri de ea, zidurile primăriei arătau ca niște dinți cariați.

Regele Mihai I, împreună cu mareșalul Ion Antonescu, a fost prezent la inaugurarea *Turnului Dezrobirii Basarabiei*. Monumentul a fost construit în memoria soldaților căzuți la datorie într-un termen foarte scurt de 60 de zile pe o colină a satului Ghidighici, în apropierea Chișinăului. Potrivit reportajelor și evocărilor martorilor oculari, în tot timpul ceremoniei regele s-a bucurat de atenția și admirația publicului. El reprezenta simbolic Țara, statul național, prezența lui asigura acestei manifestații înțelesuri de durată și tradiție. Pe esplanada din fața turnului s-a adunat mulți oameni în haine naționale și cu căciuli de cârlan pe cap. Vorbitorii i-au urât regelui „domnie îndelungată, bogată în fapte de glorie”. Corul a interpretat *La mulți ani* și *Imnul Regal*. Apoi, urmat de autorități, regele a urcat în turnul cu înălțimea de 28 de metri. Când a apărut în vârful turnului printre metereze, mulțimea a izbucnit în urale și ovațiuni [13, p. 30].

Apoi regele Mihai I și regina-mamă Elena au vizitat Cimitirul Eroilor, unde au depus o coroană cu inscripția „Eroilor dezrobitori, recunoștință Patriei”. *Cimitirul de Onoare*

din Chișinău, numit așa în unele documente, este o necropolă cu osemintele eroilor militari căzuți în luptele din vara anului 1941. O fotografie a înregistrat suita regală urcând scările masive de la intrarea în cimitir. O altă fotografie a surprins familia regală mergând pe aleea centrală care ducea dinspre porțile de intrare spre capelă printre crucile albe de pe mormintele așezate simetric, având flori pe fiecare din ele. În aceeași zi regele și regina au participat la inaugurarea Expoziției Dezrobirii. O fotografie cu regele Mihai I tăind panglica în prim-plan, fiind secondat ceva mai în urmă de regina-mamă și membrii guvernului surprinde acest eveniment. O alta captează momentul din interiorul încăperii în formă de hală cu rafturi semicirculare pe care stau expuse roadele toamnei: legume și fructe. Mozaicul de la baza cupolei reprezintă scene din viața țăranilor basarabeni îmbrăcați în haine naționale. Acestea sunt însoțite de toponime din spațiul dintre Nistru și Prut: Tighina, Călărași, Bălți etc. Grupul de oameni în frunte cu regele și regina, cu ai săi membri așezați după rangul și rostul lor, contemplă bogăția pământului basarabean sau ceea ce a rămas mai bun după acel an de război.

Un moment cu totul emoționant pentru evocarea imaginii orașului medieval constituie vizita familiei regale la biserica „Soborul Vechi”, al cărui părinte era Paul Mihail. Acesta înființase în Chișinău o bibliotecă și un muzeu istoric-bisericesc unde adusese o biserică de lemn din satul său natal Cornova, jud. Orhei. Cel puțin două fotografii au înregistrat momentul. Pe una din ele, regele Mihai sărută Evanghelia din argint ținută de părintele Paul Mihail. A doua fotografie îi surprinde pe regi-

Regele Mihai și preotul Paul Mihail la Soborul Vechi din Chișinău, 31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher..

Regele Mihai și regina-mamă Elena la Soborul Vechi din Chișinău, 31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

nă și pe rege în cadrul ușii de intrare în biserică. Regina Elena coboară scara din lemn cu eleganță. Chipul ei, acoperit în mare parte de pălărioară, îi exprimă cucernicie și indicibilă tristețe. În mâini duce cu grijă ceva, o icoană se pare.

În sfârșit, o superbă fotografie arată gara din Chișinău, de unde străluciții membri ai familiei regale vor lua trenul spre București.

Din mașină iese regina-mamă Elena, în rochie deschisă cu croială sobră și elegantă, având deasupra un pardesiu întunecat cu o broșă din flori artificiale la piept. La gât poartă două șiraguri de perle albe. Pe mâna dreaptă ține delicat o poșetă mică. Zâmbește, pare să fie foarte mulțumită de vizită. Sunt puține fotografiile în care să dezvăluie o asemenea stare de spirit, în marea lor parte arată tristă și rezervată. Alături de ea pășește regele, un superb tânăr înalt, cu umerii drepți. Uniforma militară stă pe el perfect, evidențiindu-i corpul întreținut de educația morală și antrenamentele sportive. Pe mâini are mănuși negre, pe cap chipiul de militar. Fața din profil e desăvârșită, afișând o superbie reținută de suveran preocupat de bunul mers al lucrurilor. Mihai I este de o frumusețe cu adevărat regală, de o majestate în-născută, lipsită de orice vulgaritate, de noblețe în ținută, distincție în figură și în gesturi.

Nu cred că am exagerat atunci când i-am numit străluciți pe regele Mihai, suveranul de numai 21 de ani, și pe distinsa sa mamă. Sunt realmente oameni frumoși la chip, care au demonstrat de-a lungul vieții lor o demnitate impresionantă. Profilul lor maiestuos va rămâne în memoria colectivă ca unul de excepție, în pofida tuturor măsurilor de ocultare și de anihilare a istoriei pe care le-au întreprins sovieticii.

Chișinăul și Catedrala sa nu au mai văzut vreodată, după acel sfârșit de octombrie 1942, capete de țară la fel de frumoase, având toate virtuțile asociate regilor: noblețe exemplară, înălțime morală, umanitate, credibilitate, devoțiune de țară, garanți ai unității și solidarității naționale. Fotografia cu ultimul rege plecând din gara Chișinău la 31 octombrie 1942

încheie augusta paradă în timp și, deopotrivă, o poveste de aur a orașului nostru.

Plecarea. Regele Mihai I și regina-mamă Elena la gara din Chișinău, 31 octombrie 1942. Foto: Willy Pragher.

Note și bibliografie:

1. Despre vizitele domnești de până la 1818, care o fi având loc, nu avem date.
2. Lașkov, Nicolae. *Besarabia k stoletiu prisodinenia k Rossii 1812–1912. Geograficeskii i istorico-statisticeskii obzor sostoiania kraia*. Chișinău: Tipografia Administrației Guberniei Basarabia, 1912.
3. Maria Regina României. *Însemnări zilnice (ianuarie 1920 – decembrie 1920)*, vol. II. Traducere de Sanda Racoviceanu, îngrijire de ediție, introducere și note de Vasile Arimia. București: Albatros, 2004.
4. Popa, P. *Nuanțări în discursul de la Chișinău al regelui Ferdinand I* (1920). <http://www.centrul-cultural-pitesti.ro> [vizitat la: 14.10.2019].
5. OldChisinau.com https://www.youtube.com/watch?time_continue=432&v=Xr5TaqNwsLk&feature=emb_title [vizitat la: 14.10.2019].
6. OldChisinau.com https://www.youtube.com/watch?v=NF12TUIJPqjk&feature=emb_rel_pause [vizitat la: 11.01.2020].
7. Pasat, Valeriu. *Pravoslavie v Moldavii, v. I. 1940–1953*. Moscova, 2009.
8. Boerescu, Dan Silviu. *Carol al II-lea. Suveranul controversat și iubirile lui interzise*. București: Integral, 2018.
9. Regele Carol al II-lea al României. *Însemnări zilnice. 1937–1951*. Ediție îngrijită, note, glo-

sar și indice de Nicolae Rauș, studio introductive Ioan Scurtu. București: Scripta, 1998.

10. Carol al II-lea, *Între datorie și pasiune. Însemnări zilnice*, Vol. 2. București: Șansa SRL.

11. *Comunicat oficial privind vizita Regelui Mihai I, însoțit de Mareșalul Ion Antonescu, în Basarabia și Transnistria în zilele de 23-25 august 1941*. În: *Monitorul Oficial al României. Partea I din 9 septembrie 1941*; apud, în volumul „Dezrobirea Basarabiei; 22 iunie 1941–23 august 1944” (autori: Șoimaru Vasile, Tașcă Mihai, Rotaru Jipa). Chișinău: Serebia, 2016.

12. *Sfințirea Catedralei din Chișinău*. În: *Buletinul Arhiepiscopiei Chișinăului*. Foaie oficială lunară, 1942, nr. 6, octombrie.

13. *Buletinul Arhiepiscopiei Chișinăului* publică în întregime textul *Inscripției* și al *Actului comemorativ*.

14. *Sfințirea Turnului Desrobirii*. În: *Buletinul Arhiepiscopiei Chișinăului*. Foaie oficială lunară, nr. 6, octombrie, 1942, Chișinău.

Ceremonii regale la Catedrală

Rezumat. Articolul reconstituie istoria vizitelor oficiale ale membrilor familiilor monarhice la Catedrala Mitropolitană din Chișinău, începând cu vizita, din 1818, a țarului Alexandru I și până la ultima prezență a regelui Mihai I din 1942. Atunci când au sosit la Chișinău, cei trei țari și țarinele Rusiei, regii și reginele României, marii duci și ducesele, principii și principesele au respectat același protocol cultural, politic și religios, prevăzut a se desfășura în perimetrul elegantei clădiri de cult. Cu aceste ocazii excepționale și în semn de loialitate, întreg orașul îmbrăca straie de sărbătoare, străzile îi erau iluminate din belșug, apărea vreo nouă bijuterie arhitecturală în formă de poartă triumfală. Din perspectiva zilei de azi, istoria vizitelor regale ca imagine unitară se arată în sine o poveste remarcabilă și fascinantă.

Cuvinte-cheie: Chișinău, Catedrala Mitropolitană, țar, țarină, rege, regină, principe.

Royal ceremonies at the Cathedral

Abstract. The article reconstructs the history of the official visits of the members of the monarchic families to the Metropolitan Cathedral of Kishinev, starting with the visit, from 1818, of the Tsar Alexander I and until 1942, the last presence of the King Mihai I. In Kishinev arrived the three tsars and the one tsarina from Russia, the kings and the queens from Romania, the great dukes and duchesses, princes and princesses, all of them respected the same cultural, political and religious protocol planned to take place in the perimeter of the elegant cult building. With these exceptional occasions and as a sign of loyalty, the whole city wore festive clothes, the streets were brightly lit, a new architectural jewel appeared in the form of a triumphal gate. From today's perspective, the history of royal visits as a unitary image shows in itself a remarkable and fascinating story.

Keywords: Kishinev, The Metropolitan Cathedral, The Tsar, The Tsarina, The King, The Queen, The Prince.